

Forfatter: Jacobsen, J. P.

Titel: Lyrik og prosa

Citation: Jacobsen, J. P.: "Lyrik og prosa", i Jacobsen, J. P.: *Lyrik og prosa*, udg. af Jørn Erslev Andersen ; Esther Kielberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1993, s. 269. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjp08val-shoot-idm139992588558160/facsimile.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Lyrik og prosa

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

- 214 *Krigen mellem Frankrig og Tydskland: 1870-1871. – Lejren ved Hald: militærforlægning ved Hald tæt v. Viborg. – Eskadre: enhed i krigsflåde.*
215 *Fjælle(gavle): bjælke. – feldede Gest: højt, tørt og sandet land inddelt i felter. – Epenuvorden: landsby i nærheden af Meldorf i Ditmarsken. – Job talte om Jehova: Jobs Bog 1, 22.*

En Rejseerindring

Begyndelsen til en novelle skrevet på JPJs rejse sommeren 1877. Trykt første gang i *Politiken*, 27. dec. 1885.

- 216 *Planke: båd. – Azur(blaanen): blå himmel. – monløs: tidløs, evig. – Montebello: bjerg nær Gardasøen i den nordital. region Verona. – Fjæle-: træ-*

Doktor Faust

Skrevet april-maj 1884. Første gang trykt i *Juleroser* 1885, hvor Edvard Brandes gav fragmentet denne titel: »Doktor Faust. Novelle-Fragment. Af Forfatteren bestemt til 'Juleroser'» og forsynede det med en efterskrift – delvis optrykt i *Digte og Udkast* – som efter omtale af dødsmotivets i *Niels Lyhne* og »Fru Fønss« slutter: *Hans sidste, ufuldendte Arbejde foreligger her, en Novelle-Halvdel, skrevet i April-Maj 1884. Han var da forfærdelig syg, kunde ikke spise, ikke sove og havde hver Dag nye Lidelser. Saa skrev han om Døden, der rider frem gennem Skoven, saa Hovslagene af hans Hest er som den eneste Lyd i Verden – en Albrecht Dürersk Fantasi.*

Døden kommer for at søge Doktor Faust – den Lærde, altid Søgende, Mennesket. Men Amor beder for ham. Og Døden skænker den fyrretypaarige Faust atter nye fyrretyp Aar.

Saa efter denne Tids Forløb kommer de to atter ridende til Fausts Tagkammer for at hente ham, hvem de havde skænket dobbelt saa langt Liv som det, der oprindeligt havde været ham forsvundet. De venter sig Tak og rolig Resignation.

De finder en Olding, som Aarene intet har nyttet. Hans Liv var fuldført, da han for fyrretyp Aar siden havde opbrugt sin Organismes Kraft. Det øvrige har været dødt Liv.

*– – Saaledes tænkte og trøstede J.P. Jacobsen sig oppe i de smaa lave Værelser i Ny-Adelgade, hvor Solen aldrig kom, hvor Amor ikke banked paa, hvor Hovslagene af Dødens Hest hver Nat høstes i Stilheden, hamrende i hans eget Bryst. Han vidste, at han havde levet sin Tid og gjort sin Gerning. Om Skæbnen skænkede ham Dobbeltliv – hvad hjalp det, naar Ungdom og Styrke nu var svunden. Det var godt, som det var. Døden kunde komme; han var beredt – uden Modstand, uden Klage (cit. efter Erik Dals efterskrift til genudgivelsen fra 1982 af JPJ: *Doktor Faust*. Trykt og illustreret med akvareller af Kristian Kongstad (1912)).*

- 217 *Sidt: løststående. – Træstod(ene): træstub. – til Hælsten: halvdelen.*

- 218 *Adelvej(en): landevej*

Fugleredernes Filosofi

Trykt første gang i *Nyt dansk Maanedsskrift* III, nov. 1871. Genoptrykt i *SVV*. Opsatsen er en delvis refererende sammenskrivning af afhandlinger af den eng. naturforsker Alfred Russell Wallace (1823-1913). JPJ opregner selv på titelbladet: »Om Instinktet hos Mennesker og Dyr« (1870), »Fugleredernes Filosofi« (1867) og »En Theori om Fuglereder« (1868). JPJ har sandsynligvis benyttet de eng. udgaver (de forelå ikke på da., jf. i øvrigt *SVV*: 396f. og Søren Hallar, 1921:35). Opsatsen lægger sig tæt op ad især *Contribution to the Theory of Natural Selection* (1870), hvori den første af de nævnte afh. findes. Endvidere indgår der afsnit (s. 231) fra Charles Darwins *Menneskets Afstamning og Parringsvalget* I-II, som JPJ oversatte i 1874-1875, samt fra, som JPJ selv noterer på titelbladet, »Konstruktionsforandringer i Bysvalernes Rede« (fr. 1870) af den fr. naturforsker Félix Archimède Pouchet (1800-1872).

223 *nautisk*: vedr. sejlads.

225 *Patagonien*: sydl. del af Argentina.

226 *hyperbolske*: overdrevne.

227 *Irisk(er)*: mindre spurvefugl.

228 *Purpursvale(r)*: amer. svalcart. – *Pirrol*: spurvefugl, udbredt i Europa.

229 *liden Baade*: meget lidt gavn.

230 *Sidensvands(erne)*: silkehale, en spurvefugl. – *Lav(arter)*: løvsporeplante bestående af en svamp og en alge. – *Sporehuse*: hvori der dannes sporer, dvs. formeringsorganer hos blomsterløse planter. – *Emu*: stor, ikke-flyvende løbefugl, udbredt i Australien.

231 *nærværende Tidsskrift*: JPJs artikel »Parringsvalgets«, *Nyt dansk Maanedsskrift* II, juni 1871; optrykt *SVV*, 1929.

232 *koldblodige*: vekselvarme.

233 *Seraffer*: engel af højeste orden.